

BIBLIOTEKSPLAN

Tanums kommun

Antagen av kommunfullmäktige den 20 mars 2006

www.tanum.se/bibliotek

BIBLIOTEKSPLAN FÖR TANUMS KOMMUN

ersätter biblioteksplan antagen av kommunfullmäktige den 28 maj 2001.

Innehållsförteckning

Inledning

Omvärlden

Kommunen

Övergripande mål för verksamheten

Styrande för verksamheten

Bibliotekets roll för:

... demokratin

... barn och unga

... utveckling och livslångt lärande

... besökarna

... kulturen

Folkbibliotekets organisation och verksamhet

Övrig verksamhet

Ökad samverkan

Systematiskt kvalitetsarbete

Uppföljning

INLEDNING

Den 1 januari 2005 utökades bibliotekslagen och innehåller nu krav på att bibliotek och bibliotekshuvudmän* inom det allmänna biblioteksväsendet skall samverka och att kommuner och landsting skall anta planer för biblioteksverksamheterna. Utgångspunkten är att biblioteken är en gemensam angelägenhet för alla politikområden i kommunen. Biblioteksplanen skall beröra alla typer av bibliotek inom en kommun och inom regionen och särskild vikt skall läggas vid följande tre områden: funktionshinderades tillgång till kultur, barns tillgång till litteratur och integration och kulturell mångfald.

OMVÄRLDEN

Informationsutbudet är idag enormt och teknikutvecklingen ger den enskilde ökade möjligheter att ta del av allt mer information. Krav på utbildning och livslångt lärande ökar.

Bibliotekets verksamhet och utbud genomgår stora förändringar i takt med omvärldens utveckling. Behovet av snabb och kortfattad information ökar. De nya medierna såsom Internet, elektroniska databaser, e-böcker, ljudböcker, mp3-musik, dataspel för barn och DVD efterfrågas allt mer. Befolkningsstrukturen och samhällsutvecklingen i kommunen ställer stora krav på en tidsenlig och fungerade biblioteksverksamhet.

*i Tanums kommun är barn- och utbildningsnämnden bibliotekshuvudman.

KOMMUNEN

Geografiskt läge

Tanums kommun är ytmässigt stor och har ett antal större och mindre orter. Inom kommunen finns både havsnära miljö med klippor och salta bad och inland med skog och jordbruk. E6:an, som är den stora pulsådern i Bohuslän, går genom kommunen.

Befolkning och boende

Åldrarna 0 – 24 år utgör 28 % och åldrarna 25 – 64 år utgör 50,2 % av befolkningen med en relativt jämn fördelning i de olika åldrarna. 65 år och äldre står för 21,8 %. Könsfördelningen är ganska jämn i alla åldersgrupper. Flertalet av invånarna bor i egna hus och i de flesta samhällen finns det hyreshus. På flera orter finns det särskilt boende för äldre. Kommunens befolkning femdubblas sommartid.

Arbete och näringsliv

Kommunen är den största arbetsgivaren. Det finns ett antal större och mindre företag inom olika näringsområden i kommunen.

Tillverkningsindustri, skola, vård och omsorg står för den största andelen sysselsatta i kommunen. Därefter kommer handel och kommunikationer samt finansiella tjänster och företagstjänster. Procentuellt sett finns det fler yrkesverksamma bönder och fiskare i kommunen än i övriga landet.

Tanums kommun har en ovanligt hög andel småföretagare, varav många enmansföretag inom olika hantverksnäringar. I kommunen finns det många som är delårsboende och turismen och besöksnäringen sysselsätter ett stort antal personer.

Utpendlingen till arbetsplatser i andra kommuner är betydligt större än inpendlingen.

Utbildningsnivå

Den eftergymnasiala utbildningsnivån ligger lägre än riksgenomsnittet. En högre andel kvinnor än män har eftergymnasial utbildning. Närmaste högskola är Högskolan Väst. Närmaste universitet är Göteborg söderut och Karlstad norrut.

Skolor

Det finns grundskolor i alla delar av kommunen. År 7 – 9 finns i Tanumshede och Hamburgsund.

I Tanumshede ligger Kulturhuset Futura som rymmer lärcentrum med ungdomsgymnasium, komvux, svenska för invandrare (Sfi). Här kan man också delta i distanskurser på högskolenivå. Dessutom finns huvudbibliotek, arbetsmarknadsenhet och en teatersalong i huset. Större gymnasier finns i Lysekil, Strömstad och Uddevalla.

Kulturliv och kulturinstitutioner

Kommunen har många aktiva kulturföreningar och det finns ett antal lokaler för kulturaktiviteter såsom bygdegårdar, Folkets Hus och en teatersalong i Kulturhuset Futura. Kommunala musikskolan bedriver en omfattande musikundervisning både på skoltid och kvällstid.

Det finns ett antal privata gallerier och kommunhuset har en utställningshall.

Gerlesborgsskolan är en etablerad konstskola och en unik resurs i kommunen.

Grebbestads folkhögskola erbjuder flera utbildningslinjer och har en tydlig hantverksinriktad profil.

Vitlycke museum/World Heritage Centre är ett kompetenscentrum med Tanums världsarv i fokus. Museet arbetar med dokumentation och vård av hällristningar samt kunskapsuppbyggnad. I kommunen finns även Underslös hällristningsmuseum.

ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR VERKSAMHETEN

Folkbiblioteket är till för alla, oberoende av ålder, ras, kön, religion, nationalitet, språk eller samhällsklass.

Bibliotekets samlingar och utbud av tjänster skall inte vara föremål för någon form av ideologisk, politisk eller religiös censur och inte heller för kommersiella påtryckningar. Bibliotekarien skall aktivt fungera som förmedlare av bibliotekets resurser.

(Hämtat ur "Unescos folkbiblioteksmanifest 1994").

Skolbiblioteket är till för alla i skolsamhället, oavsett ålder, ras, kön, religion, nationalitet, språk, befattning eller social status.

Tillgängligheten till skolbibliotekets samlingar och tjänster bör i enlighet med FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna inte underkastas någon form av ideologisk, politisk eller religiös censur eller kommersiella påtryckningar.

(Hämtat ur "Unescos skolbiblioteksmanifest 1999").

STYRANDE FÖR VERKSAMHETEN

Unescos folkbiblioteksmanifest - utgavs 1949, reviderades 1972, utkom i ny version 1994.

Unescos skolbiblioteksmanifest - utfärdades 1999.

Bibliotekslagen - trädde i kraft 1997, reviderades december 2004, avser det allmänna biblioteksväsendet och fastslår att kommunerna svarar för folk- och skolbiblioteken.

Övergripande mål för regionbiblioteket i Västra Götaland -

verka för att främja, säkerställa och förbättra tillgängligheten för samtliga regionens medborgare till litteratur, information, upplysning och kulturell verksamhet.

BIBLIOTEKETS ROLL FÖR DEMOKRATIN

Den grundlagsfästa yttrandefriheten kräver att alla har tillgång till ett språk, till kunskaper och information. Biblioteket skall erbjuda fri tillgång till litteratur, information och upplysning - en grundförutsättning för demokrati, yttrandefrihet, lärande och utveckling.

Mål

Biblioteket skall värna den grundlagsfästa yttrandefriheten och ge alla kommuninvånare tillgång till kunskap om det samhälle vi lever i.

I sitt medieurval skall biblioteket vara neutralt i moraliska, politiska och religiösa frågor.

Informationstjänster och medier skall vara tillgängliga för allmänheten, både via Internet och på biblioteken.

För personer med olika kulturell bakgrund skall det finnas tillgång till litteratur från deras ursprungsländer eller etniska bakgrund och det skall även finnas information om det svenska samhället.

Biblioteket skall erbjuda särskilda insatser för läshandikappade.

Genomförande

Bibliotekets öppethållande skall prioriteras.

Biblioteken skall vara utformade så att de är tillgängliga för alla besökare.

Alla folk- och skolbibliotek skall för besökarna ha minst en dator uppkopplad mot Internet.

Informationstjänster och medieutbud skall göras tillgängligt för allmänheten genom att bibliotekskatalogen ständigt uppdateras och är tillgänglig både i biblioteken och via Internet. Handlingsplaner för informationsförmedling och medieinköp skall finnas.

Det sedan många år etablerade biblioteksdatabassamarbetet i norra Bohuslän med en gemensam bibliotekskatalog skall prioriteras liksom samverkan med regionbiblioteket.

För personer med olika kulturell bakgrund skall litteratur inom deras olika språkgrupper synliggöras via bibliotekskatalogen.

Biblioteket skall erbjuda särskilda insatser för läshandikappade genom IT-punktens datorbaserade verksamhet.

Biblioteket skall arbeta för att erbjuda uppsökande tjänster för dem som är funktionshindrade och som inte själva kan komma till biblioteket. Handlingsplan för ökad tillgänglighet till biblioteksservice för personer med funktionshinder skall upprättas.

Biblioteket skall arbeta för att erbjuda biblioteksservice till äldre i särskilda boenden och äldre boende hemma.

Handlingsplan för utveckling av biblioteksservice till äldre skall upprättas i samarbete med omsorgsnämnden.

BIBLIOTEKETS ROLL FÖR BARN OCH UNGA

Biblioteket ger barn och unga färdigheter som behövs för att utveckla inlevelseförmågan , språket och för att kunna ta sitt ansvar som medborgare.

Mål

Biblioteket skall stimulera och stärka läs- och biblioteksvanor hos barn redan från tidig ålder.

Genomförande

Biblioteket skall kontinuerligt och aktivt samarbeta med förskola, skola och BVC så att barnen får tillgång till ett rikt och varierat litteraturutbud, utvecklar biblioteksvana samt förmåga till kunskapssökning, exempelvis genom att ge en bokgåva till alla barn från förskoleåldern och upp till åtta år.

Läsfrämjande åtgärder för barn och unga skall ha särskild prioritet och skall genomföras i samarbete mellan bibliotek och skola.

Barn och unga skall, genom förskola och skola, besöka något av kommunens bibliotek minst en gång per år.

Särskild uppmärksamhet skall ägnas de rektorsområden, som saknar folkbibliotek på orten.

Elevens lärande skall stärkas genom samarbete mellan bibliotek och skola.

Skolbiblioteksverksamheten skall i möjligaste mån integreras med folkbiblioteket. Det kan möjliggöras bl.a. genom att skolbibliotekens medier blir synliggjorda via bibliotekskatalogen.

BIBLIOTEKETS ROLL FÖR UTVECKLING OCH LIVSLÅNGT LÄRANDE

Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället. Folkbiblioteket skall som lokalt kunskapscentrum göra kunskap och information lätt tillgänglig för sina användare.

Mål

Biblioteket skall stödja såväl den enskildes behov av biblioteksservice för självstudier som formell utbildning på alla nivåer och därigenom ge stöd till den lärande människans behov av information och kunskap.

Genomförande

Handleda i kunskapen att orientera sig i den stora informationsmängden och att hitta och värdera relevant information för att omvandla denna till kunskap.

Med ett varierat medieutbud, elektroniska informationstjänster och kompetent bibliotekspersonal skall information och kunskaper förmedlas till den enskilde.

Samverka med lokala, regionala och nationella bibliotek för att tillhandahålla medier för den enskildes behov.

Samarbete skall ske mellan bibliotek, skola och näringsliv för att tillgodose den lärande människans behov.

BIBLIOTEKETS ROLL FÖR BESÖKARNA

Folkbiblioteket skall ha en effektiv organisation och skötas på ett fackmässigt sätt.

Mål

Folkbibliotekets organisation och verksamhet skall tillgodose besökarnas behov.

Bibliotekspersonalen skall ge besökarna snabb och effektiv service.

Bibliotekspersonalen skall ha adekvat utbildning och kompetens för sitt område.

Genomförande

Folkbiblioteksverksamheten skall vara välorganiserad och tillgänglig för besökarna.

All personal skall kontinuerligt genomgå fortbildning.

Personalens fortbildning skall stärka yrkeskompetensen och leda till utveckling av verksamheten.

Planeringssamtal mellan personal och ledning skall klargöra vilken kompetensutveckling som krävs för den enskilde personen och arbetslaget.

BIBLIOTEKETS ROLL FÖR KULTUREN

Biblioteket skall vara en levande kraft för främjandet av kultur.

Mål

Biblioteket skall vara en aktiv part i och en tillgänglig mötesplats för kommunens kulturliv.

Biblioteket skall förmedla kulturella upplevelser i mötet med litteraturen för att fördjupa läsoplevelsen och väcka läslust.

Biblioteket skall främja kunskapen om vårt lokala, skrivna kulturarv.

Genomförande

Tillsammans med andra kommunala förvaltningar, kulturföreningar och studieförbund arrangeras återkommande biblioteksanknutna kulturaktiviteter.

Stimulera till läsupplevelser genom boktipsrekommendationer och inbjudande skyltning i biblioteken.

Förvalta och presentera vårt skrivna kulturarv.

FOLKBIBLIOTEKETS ORGANISATION OCH VERKSAMHET

Huvudbibliotek

Huvudbiblioteket är placerat i Tanumshede och har hela kommunen som upptagningsområde samt fungerar som resurs för övriga bibliotek i kommunen.

Här finns bibliotekets ledning, de flesta medierna, referensavdelning, bibliotekarier med specialansvar för olika verksamhetsområden och magasinerade äldre böcker och tidskrifter.

Inköp av media till kommunens bibliotek samordnas här, all media läggs in i biblioteksdatasystemet och görs i ordning för utlåning.

Filialbibliotek

Filialer finns i Bullaren, Fjällbacka och Hamburgsund

Filialerna har respektive tätort med omnejd som primärt upptagningsområde.

I mediabeståndet tas stor hänsyn till sammansättningen av befolkningen i området.

Filialerna är beroende av huvudbiblioteket för sin utlåningsverksamhet.

Bibliotekskatalogen, www.tanum.se/bibliotek

Bibliotekskatalogen är tillgänglig dygnet runt, via Internet, och där kan man söka efter medier, se sina egna lån, göra omlån och reservera medier. På huvudbiblioteket kan man själv låna böcker, via en dator, när biblioteket inte är bemannat.

Kommunalförbundet Bibliotekssamverkan i norra Bohuslän

Tanums kommun ingår i "Kommunalförbundet Bibliotekssamverkan i Norra Bohuslän" tillsammans med kommunerna Munkedal, Sotenäs och Strömstad. Ändamålet med förbundet är att ansvara för ett gemensamt låntagarregister. Samverkan sker med en gemensam bibliotekskatalog och ett gemensamt användande av de fyra kommunernas medier. Det transporterats medier mellan kommunerna två dagar per vecka.

Tanum står som värd för systemet och ansvarar för drift och fördelning av kostnaderna.

Personalen i de fyra kommunerna har ett fruktbart utbyte av erfarenheter och kunskaper.

Medieplan inom Kommunalförbundet Bibliotekssamverkan i norra Bohuslän.

Det finns en gemensam medieplan inom bibliotekssamverkan i norra Bohuslän som revideras vid behov.

ÖVRIG VERKSAMHET

IT-punkten

På Tanums bibliotek finns en speciell datorbaserad verksamhet med läs - och skrivhjälpmedel som i första hand riktar sig till läshandikappade men också i viss mån till åldern 55+. En läs - och skrivtekniker är anställd som handledare och med hjälp av en specialutrustad dator kan man bl.a. söka information via Internet, lyssna på och läsa skriven text, läsa förstorad text, skanna in vanlig text, läsa i punktskrift och träna stavning.

ÖKAD SAMVERKAN

Biblioteket skall arbeta för ökad samverkan med kulturinstitutioner inom kommunen bl.a. genom att se över möjligheterna att göra mediebestånden på Vitlycke museum, Grebbestads folkhögskola och Gerlesborgsskolan sökbara via bibliotekets datoriserade mediekatalog.

Biblioteket skall etablera och utveckla kontakter med kulturföreningar, studieförbund, näringsliv och övriga förvaltningar för samverkan kring biblioteksanknutna kulturaktiviteter.

SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE

Biblioteket skall kontinuerligt undersöka biblioteksbesökarnas uppfattning om sitt bibliotek. Regelbundna enkätundersökningar skall genomföras för att mäta servicenivån.

UPPFÖLJNING

Biblioteksplanen för Tanums kommun skall revideras vid behov.

HANDLINGSPLAN FÖR GENOMFÖRANDE

Handlingsplan för genomförande av den reviderade biblioteksplanen skall upprättas.